Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 g §:n muuttamisesta (HE 31/2021)

1. Esitettävä sääntely

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti tartuntatautilakia täsmentämällä kunnan ja aluehallintoviraston mahdollisuutta sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- tai muun toiminnan tilat määräajaksi. Mahdollisuus kieltää asiakkaiden tai osallistujien pääsy tilaan koskisi edelleen tiloja ja toimintoja, joissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Tiloista ja toiminnoista, joita päätös voi koskea säädetään voimassa olevassa tartuntatautilaissa. Niitä ovat liikunta- ja urheilutilat sekä kuntosalit, yleiset saunat, uimahallit ja kylpylät, tanssipaikat ja kuorolaulu- ja harrastajateatteritilat, huvi- ja teemapuistot, sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat sekä kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Merkittävin muutos olisi se, että laissa ei enää säädettäisi tilojen sulkemisen edellytyksenä olevasta henkilömäärästä. Ehdotetun sulkupäätöksen voisi siten tehdä toiminnan laajuudesta riippumatta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 30.6.2021 asti.

2. Sääntelyehdotus ei ole oikeasuhtainen eikä johdonmukainen

Tartuntatautilaissa määriteltyjä tiloja koskeva sulkupäätös voitaisiin tehdä toiminnan laajuudesta riippumatta. Toisin sanoen lain 58 g §:n soveltaminen ei olisi jatkossa riippuvainen siitä, kuinka suurella asiakasmäärälle kyseisiä tiloja käytettäisiin.

Tartuntatautilain elinkeinotoimintaan kohdistuvat rajoitukset on tarkoitettu portaittaiseksi. Tiukempiin rajoitustoimiin voidaan siirtyä vasta, jos aikaisemmat toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä. Asiakastilojen sulkemista koskeva säännös on tarkoitettu viimesijaiseksi keinoksi. Tämä johtuu siitä, että kyseessä on keskeisen perusoikeuden eli elinkeinovapauden rajoittaminen.

Jos esitys toteutuu, se romuttaa portaittaisen rajoitussääntelyn toimivuuden. Tartuntatautilain 58 d §:n mukainen viranomaisen päätös voi koskea vain sisätiloja, joita käytetään yli kymmenen asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun. Toisin sanoen, jos tiloja käytetään enintään kymmenen asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun, viranomainen ei voi tehdä 58 d §:n mukaista päätöstä, jonka seuraamukset yrityksille ovat täydellistä sulkupäätöstä (58 g §) selvästi lievempiä.

Esityksen mukaan lain 58 g §:n mukaisen sulkutoimenpiteen kohteeksi voisi *suoraan* joutua taho, *joka ei ole ollut lainkaan lievemmän rajoituksen eli lain 58 d §:ssä tarkoitetun päätöksen kohteena*. Sulkupäätöstä ja elinkeinovapauden täydellistä rajoittamista ei voida pitää perusteltuna, oikeasuhtaisena eikä välttämättömänä, jos edes lievempää keinoa ei ole käytetty eikä sitä koskevaa päätöstä ole lain mukaan edes voitu tehdä.

Tartuntatautilain mukaisissa rajoituksissa asiakastilojen sulkeminen ei voi olla itsetarkoitus. Rajoitusten on oltava välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Tartuntojen leviämisen ehkäisy on tehtävä elinkeinotoimintaa vähiten haittaavalla tavalla.

Huomautamme myös, että sääntelyä ollaan nyt tiukentamassa ilman tietoa siitä, ovatko nykyiset rajoitukset olleet tarkoitukseensa riittäviä. Korostamme, että mikäli laissa määritellyissä tiloissa tapahtuvia tartuntoja voidaan ehkäistä jo nyt voimassa olevan 58 g §:n ja sen nojalla tehtävien päätösten perusteella, perusteita täydelliseen sulkusääntelyyn ei ole.

Asiakastilojen sulkeminen voi koskea ainoastaan sellaisia toimintoja, joissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Erityisen riskiin vaikuttaa esitöiden mukaan muun muassa ihmisten fyysinen läheisyys ja yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä. Korostamme, että erityisen riskin olemassaolo alenee merkittävästi tai sen voidaan jopa katsoa poistuvan kokonaan, kun asiakasmäärät eivät ylitä kymmentä henkilöä. Asiakasmäärästä riippumaton sulkumahdollisuus on siten myös rajoitusten välttämättömyysharkinnan kannalta ongelmallista.

3. Esityksellä on yrittäjille merkittävät vaikutukset

Esityksen mukaan laajennuksen vaikutusten arvioidaan olevan vähäiset. Olemme tästä eri mieltä.

Korostamme, että esityksen mukainen lain 58 g §:n laajennus tarkoittaa yrittäjälle toiminnan täydellistä keskeytymistä. Yrittäjien ja työntekijöiden kannalta on iso merkitys sillä, voidaanko toimintaa harjoittaa rajatusti

terveysturvallisuudesta huolehtien pienemmällä henkilömäärällä vai onko toiminta keskeytettävä kokonaan.

Pidämme myös yritysten kannalta kohtuuttomana sitä, että niiden mahdollisuudet reagoida rajoituksiin käytännössä poistetaan, jos pitkään valmistelussa ollutta sääntelyä muutetaan yhtäkkiä esitetyllä tavalla. Yritykset ovat tehneet jo sopeuttamistoimenpiteitä täyttääkseen voimassa olevan sääntelyn mukaiset velvoitteet, jotka menevät hukkaan, jos sääntelyä muutetaan.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija